

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

УДК 13.033.225

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.3.21>**Добровольська Вікторія Анатоліївна**

кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та інноваційної педагогіки
Херсонської державної морської академії
проспект Незалежності, 20, Херсон, Україна
orcid.org/0000-0002-5262-7425

Лещенко Альона Михайлівна

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та інноваційної педагогіки
Херсонської державної морської академії
проспект Незалежності, 20, Херсон, Україна
orcid.org/0000-0002-6586-2926

Пазяк Алла Сергіївна

викладач кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та інноваційної педагогіки
Херсонської державної морської академії
проспект Незалежності, 20, Херсон, Україна
orcid.org/0000-0002-7699-6428

ФІЛОСОФСЬКА КОМПОНЕНТА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ: СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ

Актуальність проблеми. Актуальність обумовлена постійною необхідністю розробки та вдосконалення методики викладання філософії, що враховує специфіку морської галузі та відповідає сучасним викликам. В умовах воєнного стану в Україні підготовка майбутніх фахівців морської галузі у Херсонській державній морській академії здійснюється з використанням змішаного навчання. **Мета.** Дослідження має на меті презентувати досвід викладачів Херсонської державної морської академії у сфері модернізації змісту та методики викладання освітньої компоненти «Філософія». **Методи дослідження.** У дослідженні використано метод системного аналізу і метод критичного аналізу дискурсу. Автори висвітлюють інноваційні методи та цифрові інструменти, які застосовуються у процесі викладання майбутнім фахівцям морської галузі. Визначено можливості платформи Moodle, вебсервісу Zoom, сервісу Prezi, платформи Canva, програми Padlet тощо, для формування загальних компетентностей здобувачів освіти. Досліджено як використання сучасних цифрових технологій впливає на розвиток філософського мислення здобувачів освіти. Описано процес адаптації освітнього процесу до умов воєнного стану, що дозволяє оцінити ефективність упроваджених змін. **Результати дослідження.** Трансформація ролі педагога зумовлена низкою сучасних викликів, з якими стикається система освіти. В контексті сучасних викликів викладачі мають бути лідерами, фасилітаторами, організаторами. Вони мають чітко формулювати стратегії навчання, надавати чіткі інструкції та психологічну підтримку здобувачам вищої освіти. Забезпечення доступу до необхідних цифрових ресурсів є важливим для сприяння ефективності та якості освітнього процесу. Важливим аспектом є здатність викладачів мотиву-

вати молодь. Викладання курсу «Філософія» майбутнім судновим офіцерам в умовах сучасних викликів вимагає всебічного підходу, що поєднує інтеграцію філософських знань із професійними дисциплінами, використання інтерактивних методів навчання, адаптацію до специфіки змішаного навчання, формування етичних принципів та об'єктивне оцінювання. Такий підхід сприятиме розвитку у здобувачів вищої освіти необхідних компетентностей, що дозволять їм ефективно виконувати професійні обов'язки. Реалізація цих принципів у процесі викладання філософії дозволить підготувати майбутніх фахівців морської галузі, які володіють не лише ґрунтовними знаннями та навичками, але й розвиненим критичним мисленням, моральними принципами та здатністю адаптуватися до мінливих умов сучасного світу.

Ключові слова: філософія, методика викладання, здобувачі вищої освіти, загальні компетентності, воєнний стан, змішане навчання.

Вступ. Актуальність дослідження обумовлена нагальною потребою вдосконалення процесу викладання філософії у закладах вищої освіти морського профілю відповідно до сучасних викликів. Це забезпечує високий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців морської галузі, які не тільки якісно виконують свої обов'язки, але й роблять це з усвідомленням етичних і філософських принципів, що є основою стійкого розвитку та ефективного функціонування морської індустрії. Викладання філософії в цьому контексті набуває особливого значення, оскільки сприяє розвитку у майбутніх моряків здатності до самостійного мислення, аналізу та критичної оцінки ситуацій, що є необхідними для прийняття обґрунтованих рішень в умовах невизначеності та ризику.

У науковому дискурсі вже існують значні напрацювання щодо організації освітнього процесу під час пандемії COVID-19, які наразі активно використовуються закладами вищої освіти в умовах воєнного стану. Дослідження авторів (Когут У., Сікора О., Вдовичин Т., Кириленко К., Бенюк О., Стратюк В., Зябліцева Т., Перепелиця Ю., Зябліцев Д., Васецький І., Симоненко Н., Кирилова Л., Гнатюк О., Григорова Л., Житеньова Н. та ін.) [4–8] присвячені особливостям організації дистанційного та змішаного навчання в умовах сучасних викликів, що відрізняються специфікою сприйняття, профілем закладу вищої освіти (далі ЗВО), сферою наукових інтересів дослідників. Перспективи викладання філософії розглядаються і зарубіжними дослідниками [1–3]. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць з досліджуваної проблематики, актуалізація цієї проблеми в умовах воєнного стану та інших викликів набуває нового значення, що вимагає подальших досліджень і розповсюдження передового досвіду.

Мета та завдання. Мета дослідження – висвітлити напрацювання викладачів кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки Херсонської державної морської академії (далі ХДМА) у сфері модернізації змісту та методики викладання освітньої компоненти «Філософія» для майбутніх фахівців морської галузі в умовах викликів сучасності.

Для досягнення цієї мети є вирішення низки завдань:

- 1) аналіз наукових джерел із різних аспектів досліджуваної проблеми;
- 2) виявлення особливостей та потенційних проблем, що виникають під час викладання філософії у контексті воєнного стану та інших сучасних викликів;
- 3) формулювання методичних порад щодо вдосконалення процесу викладання філософії з урахуванням специфіки професійної підготовки фахівців в умовах змішаного навчання.

Методи дослідження. У дослідженні використано метод системного аналізу, що дозволяє розглядати змішане навчання як комплексну систему із різними компонентами (взаємодією здобувачів і викладачів, цифровими технологіями, актуальними методами викладання). Метод критичного аналізу дискурсу дозволяє досліджувати, як мова і комунікація у змішаному навчанні впливають на сприйняття здобувачами філософських ідей та їхнє критичне мислення.

Результати дослідження. У сучасному динамічному світі роль викладачів змінилася. Їм відводиться не лише функція передачі знань, але й очікується, що вони будуть ефективними організаторами, наставниками та лідерами. Викладачі мають чітко формулювати стратегії навчання, надавати чіткі інструкції та психологічну підтримку здобувачам освіти. Важливо,

щоб викладачі могли мотивувати молодь та забезпечувати доступ до необхідних цифрових ресурсів, аби сприяти ефективному та якісному освітньому процесу [5, с. 88].

Трансформація ролі педагога обумовлена низкою сучасних викликів, з якими стикається система освіти. До них можна віднести: швидкий розвиток науки та технологій; зростання інформаційного потоку, що робить необхідним вміння критично оцінювати інформацію та використовувати її для розв'язання проблем; зміну потреб ринку праці, яка потребує підготовки фахівців з готовністю до постійного навчання; індивідуалізацію навчання, яка потребує від викладачів вміння враховувати індивідуальні особливості кожного здобувача.

В умовах цих викликів викладачі, які володіють навичками ефективно організації, наставництва та лідерства, можуть значно підвищити якість освітнього процесу та підготувати здобувачів освіти до успішного життя в сучасному суспільстві.

Провідним соціокультурним явищем сучасності стала дистанційна освіта. В умовах воєнного стану в Україні підготовка майбутніх фахівців морської галузі у Херсонській державній морській академії здійснюється з використанням змішаного навчання. Змішане навчання – це поєднання дистанційного навчання та традиційного навчання в аудиторії. Сьогодні дистанційне навчання часто використовується як загальний термін для позначення онлайн-навчання, незважаючи на відмінності між ними.

Дослідниця Абакумова О.О. вказує, що дистанційна освіта – це форма процесу і результату освітньої діяльності суб'єктів, яка здійснюється в інформаційно-освітньому середовищі через посередництво інформаційно-комунікаційних технологій. Згадані технології забезпечують інтерактивну взаємодію і діалогове спілкування його учасників, що має своїм результатом їх особистісний розвиток. Дистанційну освіту слід осмислювати і визначати (як процес і результат) у зв'язку з усвідомленням її ролі та місця у формуванні та розвитку як особистості людини, так і суспільства у його історичному поступі [4, с. 42–43].

Дистанційна освіта є гуманістично орієнтованою через відкритість, загальнодоступність, необмеженість доступу до освіти, рівність умов для повного здійснення гармонійного, цілісного розвитку кожної людини.

Дистанційна освіта має особистісно орієнтований характер, бо передбачає радикальну зміну взаємодії здобувача освіти та викладача. Нова культура обміну і взаємодії майже без обмежень допускає користування знаннями і участь у їх творенні, взаємне навчання, взаємну освіту через спілкування, спільне розуміння і розв'язання певних проблем, співпрацю, продукування вищого надбання культури – суспільності.

Соціально значущим у здійсненні сучасної дистанційної освіти є творче освоєння цифрових і мережових технологій як засобу для розвитку новітньої освіченості та культури педагогічного процесу в цілому. В їх основі знаходяться комунікація, взаємодія, діалог рівноправних учасників освіти, що спрямовані на формування вільної, освіченої, творчої, гармонійно розвинутої, цілісної особистості [4, с. 188].

Отже, динамічні зміни у сфері освіти стали нормою, і підходи до викладання філософії потребують суттєвого оновлення та адаптації. Традиційні методи навчання, що не враховують індивідуальні особливості здобувачів, перешкоджають їхньому розвитку. З психологічного погляду, механічна передача знань є застарілою. Це вимагає перегляду традиційних методів навчання та впровадження нових інтерактивних підходів.

Усі лекційні та практичні заняття з освітньої компоненти «Філософія» проводяться в режимі реального часу за допомогою відеоконференцій у Zoom. Проведення занять у синхронному режимі дозволяє викладачам оперативно реагувати на запитання молоді, коригувати зміст лекцій відповідно до поточних потреб аудиторії та забезпечувати глибше засвоєння матеріалу через активні дискусії та обговорення. Крім того, такий формат сприяє розвитку навичок роботи з актуальними інформаційно-комунікаційними технологіями, що є необхідними в умовах сучасного інформаційного суспільства. Варто зазначити, що впровадження відеоконференцій у освітній процес під час викладання філософії також надає можливість запрошувати до занять відомих фахівців та експертів з різних куточків світу,

що сприяє розширенню світогляду представників молодого покоління та підвищенню якості освіти.

З метою посилення взаємодії зі здобувачами вищої освіти та забезпечення ефективності дистанційного навчання, викладачі ХДМА активно використовують різні канали комунікації: форуми, месенджери, електронну пошту тощо.

Для організації освітнього процесу з філософії на платформі Moodle розроблено курси, які містять різноманітні навчальні матеріали:

- відеолекції, доступні для перегляду в зручний час, у тому числі для тих, хто був відсутній на заняттях;
- презентації, що візуалізують ключові поняття та ідеї курсу;
- тести для самоконтролю, які дозволяють здобувачам освіти оцінити рівень засвоєння матеріалу;
- інтерактивні завдання, спрямовані на розвиток критичного мислення, аналітичних здібностей та навичок самостійної роботи.

Навчальні курси з філософії на платформі Moodle сприяють індивідуалізації навчання, адже здобувачі освіти мають можливість вивчати матеріал у власному темпі, а також покращенню якості знань та навичок здобувачів освіти, адже тести для самоконтролю та інтерактивні завдання дозволяють їм закріпити вивчене та розвинути необхідні компетентності. Інтерактивні форми роботи, у свою чергу, сприяють підвищенню мотивації та зацікавленості здобувачів.

Отже, навчальні курси з філософії на платформі Moodle є ефективним інструментом для організації дистанційного навчання та сприяє кращому засвоєнню матеріалу здобувачами освіти ХДМА.

Курс з дисципліни має типову структуру та компоненти: навчально-методичні матеріали, інформацію щодо вимог та послідовності проходження курсу, лекційні матеріали, практичні завдання, систему поточного та підсумкового контролю знань тощо. Викладачі повинні слідкувати та бути обізнаними з останніми оновленнями Moodle, вміти ефективно використовувати платформу.

На нашу думку, необхідно створювати умови для саморозвитку здобувачів освіти, сприяти формуванню наукового світогляду, самостійному пошуку відповідей на освітні та наукові проблеми, а також пробуджувати та виховувати патріотичні якості, цінності. «Нова філософія освіти», що базується на реальному, а не декларованому індивідуальному підході до кожного здобувача, співпраці та взаємодії, а також на нових методах та етиці навчання, є інновацією, що відкриває шлях до подальших змін і досягнень.

Інтеграція філософських знань з професійними дисциплінами є важливим аспектом, оскільки філософія повинна бути пов'язана з конкретними проблемами та питаннями, що виникають у морській практиці. Це дозволяє майбутнім фахівцям морської справи краще розуміти значення філософських концепцій у контексті їхньої майбутньої професійної діяльності.

Важливу роль у цьому процесі відіграє викладач філософії. Його ентузіазм щодо предмета та вміння зацікавити студентів проблематикою курсу спонукають молодь до глибшого занурення у тему, активного обговорення та дискусій. Дослідження показують, що емоційно забарвлена інформація легше запам'ятовується та утримується в пам'яті довше. Наприклад, коли викладач висловлює своє захоплення певною філософською концепцією або демонструє емоційну реакцію на історичні філософські суперечки, це сприяє створенню емоційного зв'язку між здобувачами та матеріалом. Такий підхід не лише активізує когнітивні процеси молоді, але й сприяє емоційному зануренню у тему вивчення, що, своєю чергою, посилює їхню мотивацію до навчання.

Оптимізація освітнього процесу набуває особливого значення в сучасних умовах, що включає регулярний моніторинг і оцінку навчального прогресу, що дозволяє своєчасно вносити корективи в програму навчання та підтримувати високу якість освіти. Таким чином, необхідно приділяти увагу завданням, що сприяють психологічному розвантаженню здобувачів

та регуляції їхнього емоційного стану. Це може включати завдання, що вимагають творчого підходу або сприяють рефлексії.

Застосування інтерактивних методів навчання сприяє співпраці та спілкуванню між здобувачами освіти, що може допомогти їм зняти стрес та відчутти підтримку з боку членів їхнього колективу. Так, використання інтерактивних методів навчання, таких як кейс-метод, синектика, рольові ігри, проекти, дискусії тощо, є одним із основних напрямів удосконалення підготовки молоді і є необхідною умовою успішного впровадження компетентнісного підходу (рис. 1) [7, с. 107].

Важливим інструментом для поглиблення розуміння філософських концепцій майбутніми фахівцями морської галузі є впровадження на практичних заняттях моделі сократівської бесіди. Викладач має виступати в ролі фасилітатора, спрямовуючи обговорення без нав'язування власної думки [8, с. 133]. Такий підхід сприяє поглибленню розуміння теми через взаємодію та обмін ідеями. Перевагами використання сократівської бесіди на заняттях з філософії вважаємо поглиблення розуміння теми заняття, розвиток критичного мислення, вміння аргументувати свою позицію, етичне мислення. Наприклад, при вивченні теми «Етика та естетика» студенти можуть обговорювати етичні дилеми, що виникають у різних ситуаціях на судах або в портах. Це сприяє розвитку морального мислення та здатності приймати етично обґрунтовані рішення.

Використання цифрових інструментів, зокрема вебсервісів та платформ, для реалізації творчого потенціалу викладачів у створенні оригінального навчального контенту є надзвичайно важливою складовою сучасної освітньої практики. Платформи для створення інтерактивних презентацій, такі як Prezi або Canva, дозволяють викладачам розробляти візуально привабливий контент із динамічними переходами та можливістю включення мультимедійних елементів. Наприклад, під час лекційного заняття викладач може продемонструвати презентацію, яка міститиме не лише текстові пояснення та зображення, але й відео, аудіо та інтерактивні елементи. Це сприятиме кращому засвоєнню складних концепцій, таких як діалектика Г. Гегеля чи феноменологія Е. Гуссерля тощо.

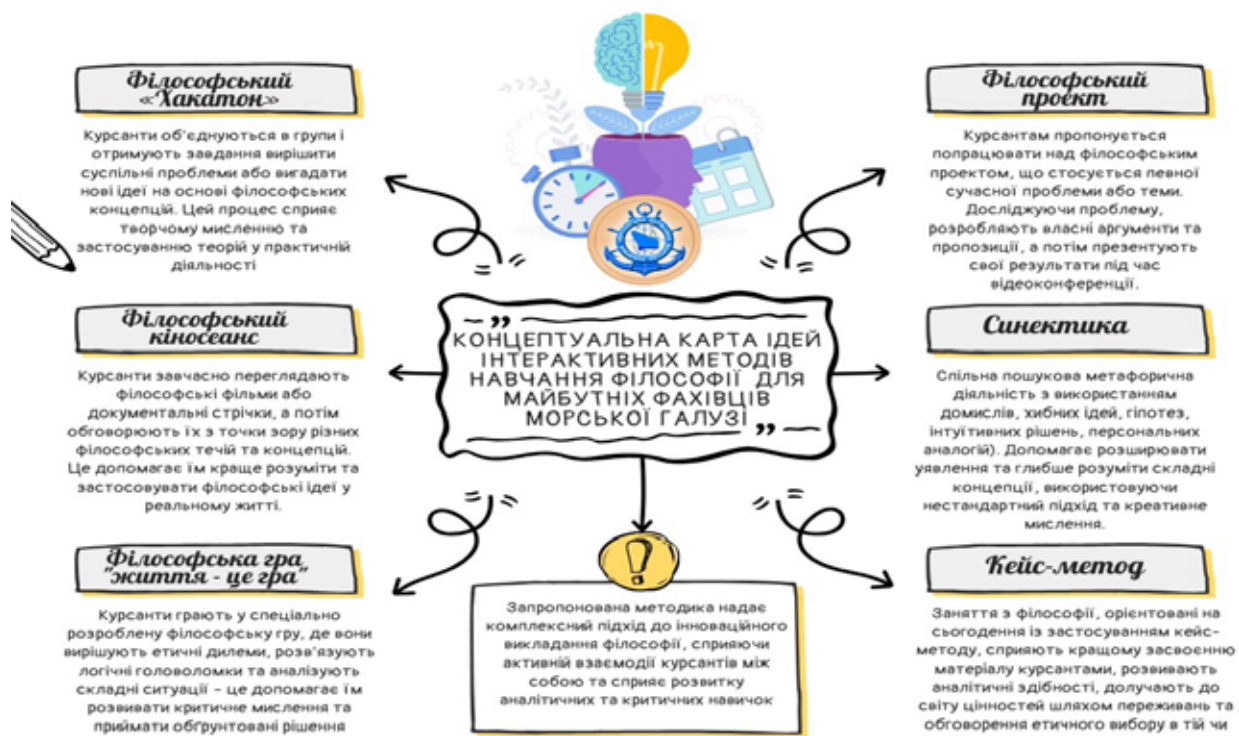

Рис. 1. Концептуальна карта ідей інтерактивних методів навчання філософії для майбутніх фахівців морської галузі

Інструменти Kahoot!, Quizlet та Miro надають викладачам можливість створювати цікаві та динамічні завдання, які стимулюють здобувачів до активного навчання [7, с. 108]. Наприклад, Kahoot! дозволяє створювати вікторини з питань та відповідей, що можуть бути використані для перевірки знань про основні філософські концепції або події. Quizlet надає можливість створювати навчальні набори карток із термінами, що допомагають здобувачам у повторенні ключових філософських термінів та понять (рис. 2).

Miro може бути використаний для спільної роботи над проектами, створення концептуальних карт або проведення віртуальних дебатів. Вебсервіс Padlet (різновиди дошки: стіна, трансляція, сітка, полиця, мапа, полотно, хронологія) надає можливість створювати інтерактивні стіни, де можна спільно працювати над проектами, залишати коментарі та ділитися ресурсами (рис. 3).

Це особливо корисно для групових проєктів, де кожен може зробити власний внесок у створення спільного інтелектуального продукту [6, с. 55]. Наприклад, здобувачі можуть створити спільну стіну на тему: «Основні напрямки сучасної філософії» і заповнити її матеріалами про феноменологію, екзистенціальну філософію, герменевтику, філософію постмодерну.

При оцінюванні знань необхідно враховувати соціокультурні виклики, з якими стикаються сучасні здобувачі вищої освіти. Глобалізація, розмаїття культурних та релігійних переконань, швидкі технологічні зміни – всі ці фактори впливають на сприйняття та розуміння філософських концепцій. Тому оцінювання має бути адаптоване до різноманітності культурних та соціальних контекстів, що мають місце у сучасному освітньому середовищі. Важливо використовувати різноманітні форми оцінювання, такі як тести, письмові роботи, усні виступи, презентації та проєкти, для всебічної оцінки знань та вмій здобувачів. Крім того, оцінювання

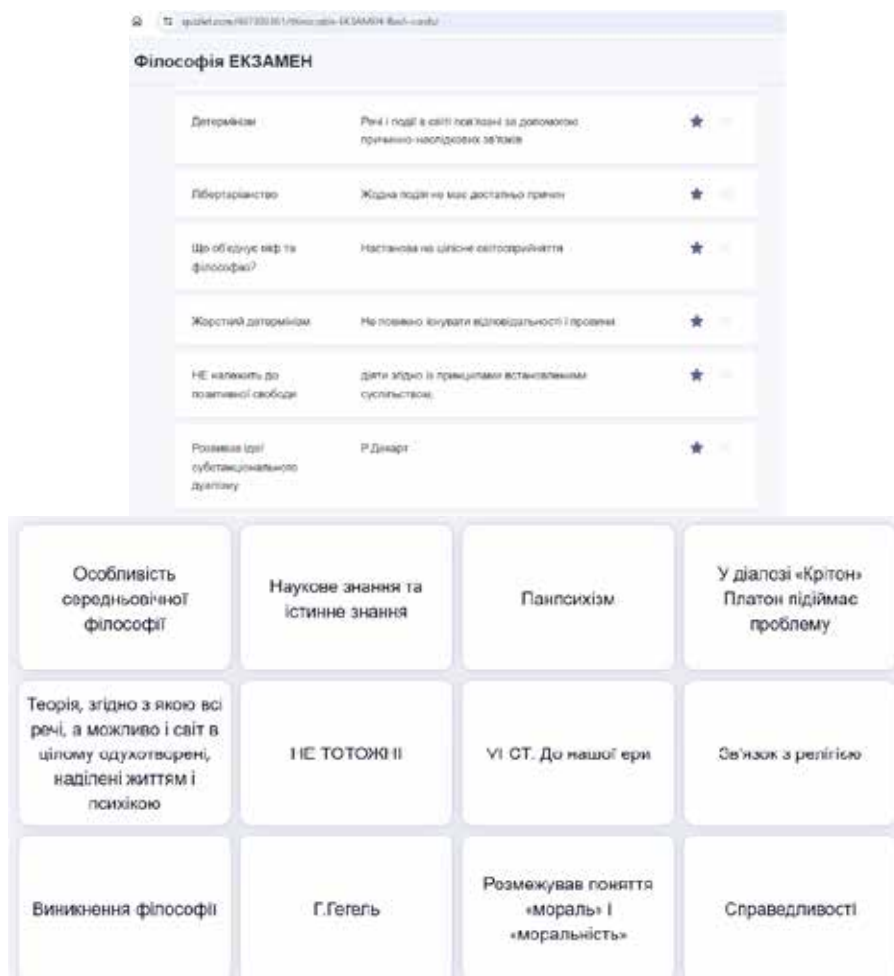

Рис. 2. Візуалізація використання онлайн сервісу Quizlet для здійснення групової роботи

Рис. 3. Візуалізація використання онлайн сервісу Padlet для здійснення групової роботи

має спрямовуватися не лише на перевірку знань, але й на розвиток аналітичних навичок та критичного мислення. Порівняння знань здобувачів є неефективною й навіть шкідливою практикою для їхнього розвитку. Замість цього, викладачі мають зосередитися на індивідуальних особливостях кожного із них, сприяючи їхньому самовизначенню та підтримуючи розвиток унікальних здібностей та інтересів.

Отже, стрімкий розвиток сучасної цивілізації з активним використанням інформаційно-технологічного розвитку докорінно формує нові сенси людської діяльності. Цілі освітніх стратегій більше не обмежуються набуттям освітнього рівня з відповідним рівнем компетентності. Освіта майбутнього – це сукупність освітніх, ціннісних, цивілізаційних навичок, які забезпечує нове універсальне освітнє середовище.

Серед концептуальних трансформацій освіти – перехід на вищий рівень критичного [1] та творчого мислення. Університетські викладачі гуманітарних і соціальних наук вважають аналіз, оцінку та інтерпретацію найважливішими навичками критичного мислення [1]. Логічне мислення також є відповідним структурним феноменом для побудови освітніх стратегій майбутнього [2]. *Основне значення філософської освіти полягає в тому, щоб надихнути здобувача освіти, який стикається з будь-якою проблемою, розв'язати цю проблему раціональним шляхом [2, с. 2671]. Людина у XXI столітті повинна володіти здатністю мислити критично, аналітично і творчо, мати навички високого рівня розв'язати проблем і спілкування, створювати оригінальні ідеї, щоб реагувати на сучасні виклики. Досягти цих якостей можна лише через створення сприятливих освітніх умов. Важливу роль у цьому процесі відіграє філософія.*

Філософсько-аксіологічні орієнтири спрямовані на актуалізацію дискурсу щодо кількох ключових проблем реалізації інноваційного освітнього простору: здатність до повноцінного сприйняття нових освітніх форматів суб'єктами освітнього простору; співвіднесення освітніх цілей з вимогами не лише для набуття освітніх компетенцій, а й для формування загальнолюдського світогляду та моральних переконань. Варто зазначити, що всі тенденції, пов'язані з динамізмом використання ІКТ в освіті, є мінливими, незважаючи на масштаби впровадження. У сучасному освітньому процесі взагалі недоцільно порівнювати традиційне та технологічно-цифрове освітнє середовище, оскільки останнє постійно змінюється відповідно до внутрішніх можливостей та зовнішніх умов [3, с. 10].

Висновки. Перспективи розвитку освіти нерозривно пов'язані як з індивідуальним сприйняттям трансформацій суб'єктами освітнього процесу, так і з безпосередніми змінами формату освітнього середовища під впливом активного використання інноваційних комп'ютерних технологій.

Таким чином, викладання освітньої компоненти «Філософія» майбутнім фахівцям морської галузі в умовах сучасних викликів вимагає всебічного підходу, що поєднує інтеграцію

філософських знань із професійними дисциплінами, використання інтерактивних методів навчання, адаптацію до специфіки дистанційного навчання, формування етичних принципів та об'єктивне оцінювання. Такий підхід сприятиме розвитку у здобувачів вищої освіти необхідних компетентностей та навичок, що дозволять їм ефективно виконувати професійні обов'язки та реагувати на виклики сучасного світу. Реалізація цих принципів у викладанні освітньої компоненти «Філософія» дозволить підготувати майбутніх фахівців морської галузі, які володіють не лише ґрунтовними знаннями та навичками, але й розвиненим критичним мисленням, моральними принципами та здатністю адаптуватися до мінливих умов сучасного світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bellaera L., Weinstein-Jones Y., Ilie S., & Baker S. T. Critical thinking in practice: The priorities and practices of instructors teaching in higher education. *Thinking Skills and Creativity*. 2021. 41. 100856. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100856>
2. Ekrem D., Aylin A. & Ozlem K. The Place of Intelligence Games in Philosophy and Logic Education. *Science Insights Education Frontiers*. 2023. 17. P. 2651–2676. DOI: <https://doi.org/10.15354/sief.23.re230>
3. Maciej P. Philosophical Futurism and the Evolution of Education: Analyzing Personality Consciousness, ICT, and Forward-Thinking Pedagogical Strategies. *Futurity Philosophy*. 2023. 2(2). P. 4–16. DOI: <https://doi.org/10.57125/FP.2023.09.30.021>
4. Абакумова О.О. Феномен дистанційної освіти : монографія / Під заг. ред. А.А. Мельниченка. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2021. 212 с.
5. Вдовичин Т. Я., Когут У. П., Сікора О. В. Цифрові інструменти Google для організації освітнього процесу педагогічного університету в кризових ситуаціях. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Том. 92. №6. С. 75–98. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5093>
6. Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика : монографія / [Калашнікова С., Базелюк Н., Базелюк О. та ін.]; за наук. ред. С. Калашнікової. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 255 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/TE.2023> ISBN 978-617-76
7. Добровольська В.А., Лещенко А.М., Пазяк А.С. Особливості викладання освітньої компоненти «Філософія» майбутнім фахівцям морської галузі в умовах викликів сучасності. *Актуальні проблеми викладання освітніх компонент соціально-гуманітарного спрямування у вищій школі*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 05 червня 2024 р.). Херсон: Херсонська державна морська академія, 2024. С. 105–109.
8. Олійник В.В., Малець О.О., Кухарчук О.С. Проблеми та перспективи впровадження сучасних методик викладання філософії у закладах вищої освіти України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2019. Випуск 2(12). С. 130–134. DOI: [http://www.doi.org/10.31339/2313-8114-2019-2\(12\)-130-134](http://www.doi.org/10.31339/2313-8114-2019-2(12)-130-134)

REFERENCES

1. Abakumova, O.O. (2021). Fenomen dystantsiinoi osvity : monohrafiia / Pid zah. red. A.A. Melnychenka. Kyiv : Vydavnychy dim «ArtEk», 212 s. [in Ukrainian].
2. Bellaera, L., Weinstein-Jones, Y., Ilie, S., & Baker, S. T. (2021). Critical thinking in practice: The priorities and practices of instructors teaching in higher education. *Thinking Skills and Creativity*. 41. 100856. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100856> [in English].
3. Dobrovolska, V.A., Leshchenko, A.M., Paziak, A.S. (2024). Osoblyvosti vykladannia osvitnoi komponenty «Filosofia» maibutnim fakhivtsiam morskoï haluzi v umovakh vyklykiv suchasnosti [Peculiarities of teaching the educational component "Philosophy" to future maritime specialists in the conditions of modern challenges]. *Aktualni problemy vykladannia osvitnikh komponent sotsialno-humanitarnoho spriamuvannia u vyshchii shkoli: zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kherson, 05 chervnia 2024 r.). Kherson: Khersonska derzhavna morska akademiia. S. 105–109. [in Ukrainian].
4. Ekrem, D., Aylin, A. & Ozlem, K. (2023). The Place of Intelligence Games in Philosophy and Logic Education. *Science Insights Education Frontiers*. 17. S. 2651–2676. DOI: <https://doi.org/10.15354/sief.23.re230> [in English].

5. Maciej, P. (2023). Philosophical Futurism and the Evolution of Education: Analyzing Personality Consciousness, ICT, and Forward-Thinking Pedagogical Strategies. *Futurity Philosophy*. 2(2). S. 4–16. DOI: <https://doi.org/10.57125/FP.2023.09.30.021> [in English].

6. Oliinyk, V., Malets, O., & Kukharchuk, O. (2019). Problemy ta perspektyvy vprovadzhennia suchasnykh metodyk vykladannia filosofii u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy. [Problems and Perspectives of Implementation of Modern Methods of Teaching Philosophy in Higher Education in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seria Ekonomika*. Vyp. 2 (12). S. 130–134. Retrieved from <https://economics-msu.com.ua/uk/journals/tom-6-2-2019/problemi-ta-perspektivi-vprovadzhennya-suchasnykh-metodik-vykladannya-filosofiyi-u-zakladakh-vishchoyi-osviti-ukrayini> [in Ukrainian].

7. Vdoskonalennia vykladannia u vyshchii osviti: teoriia ta praktyka (2023). [Improvement of teaching in higher education: theory and practice]. Monohrafiia. [Kalashnikova, S., Bazeliuk, N., Bazeliuk, O. ta in.]; za nauk. red. S. Kalashnikovoi. Kyiv : Instytut vyshchoi osvity NAPN Ukrainy. 255 s. DOI: <https://doi.org/10.31874/TE.2023> ISBN 978-617-76 [in Ukrainian].

8. Vdovychyn, T. Ya., Kohut, U. P., Sikora, O. V. (2022). Tsyfrovi instrumenty Google dlia orhanizatsii osvitnoho protsesu pedahohichnoho universytetu v kryzovykh sytuatsiiah. [Google's digital tools for organizing the educational process of a pedagogical university in crisis situations]. *Informatychni tekhnologii i zasoby navchannia*. 92 (6). S. 75–98. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5093> [in Ukrainian].

Dobrovol'ska Viktoriia Anatoliivna

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Humanities and Social Sciences and Innovative Pedagogy
Kherson State Maritime Academy
20, Nezalezhnosti Ave, Kherson, Ukraine
orcid.org/0000-0002-5262-7425

Leshchenko Alona Mykhailivna

Doctor of Philosophy, Professor,
Professor at the Department of Humanities and Social Sciences and Innovative Pedagogy
Kherson State Maritime Academy
20, Nezalezhnosti Ave, Kherson, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6586-2926

Paziak Alla Serhiivna

Lecturer at the Department of the Department of Humanities
and Social Sciences and Innovative Pedagogy
Kherson State Maritime Academy
20, Nezalezhnosti Ave, Kherson, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7699-6428

**PHILOSOPHICAL COMPONENT IN MARITIME PROFESSIONALS' TRAINING:
SPECIFIC FEATURES OF TEACHING**

Problem. The relevance is determined by the constant need to develop and improve the methods of teaching Philosophy, taking into account the specific features of maritime industry, and meeting present-day challenges. **Purpose.** The study is aimed at presenting the experience of Kherson State Maritime Academy teachers in upgrading the content and methods of teaching the study component "Philosophy". **Methods.** The article applies the methods of system analysis and critical discourse analysis. The authors describe innovative methods and digital tools used in teaching future maritime professionals. The capabilities of the Moodle, Zoom, Prezi, Canva, Padlet etc. for developing students' general competencies are identified. The paper studies the effect of modern digital technologies on the development of students' philosophical thinking. The study describes adjustment of the learning

process to the martial law that enables to evaluate the effectiveness of the changes introduced. **Results.** Access to the necessary digital resources is crucial for promoting the efficiency and quality of the learning process. Teaching Philosophy to future ship officers requires a comprehensive approach, combining the integration of philosophical knowledge with professional study courses, use of interactive teaching methods, adaptation to the blended learning features, establishment of ethical principles and objective assessment. Implementing these concepts will allow to train future maritime professionals who possess advanced critical thinking, moral principles, and the ability to adapt to the changing conditions of the modern world.

Key words: philosophy, teaching methods, higher education students, general competences, martial law, blended learning.